

Riktlinje för Umeå kommuns arbete med civil beredskap

Beslutad av
Kommunfullmäktige

Gäller för
Alla nämnder
och bolag

Diarienummer
KS-2023/00819

Beslut/reviderat
KF 18 dec 2023 § xx

Dokumenttyp
Riktlinje

Giltighetstid
Rev vid behov

Ansvarig nämnd
Kommunstyrelse

Ansvarig förvaltning/enhet
Stadsledningskontoret -
Säkerhet

Inledning

Sverige befinner sig i ett försämrat säkerhetspolitiskt läge vilket medför en bredare och mer komplex hotbild mot kommunens säkerhet.¹ Även klimatet på jorden förändras i hastig takt och medför bland annat stigande havsnivåer och ökad förekomst av extremväder.² Den förändrade hotbilden skapar ökade krav på kommunens förmåga att motstå och hantera en komplex hotbild inom ramen för arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

Umeå kommuns arbete med krisberedskap och civilt försvar ska vara ömsesidigt förstärkande och stärka förmågan att förebygga, motstå och hantera samhällsstörningar i hela hotskalan. Krisberedskap berör förmågan i fredstida krissituationer, medan civilt försvar handlar om samhällets motståndskraft vid krigsfara och krig. Civil beredskap är ett samlingsnamn som omfattar både krisberedskap och civilt försvar.³

Syfte

Syftet med den här riktlinjen är att beskriva roll- och ansvarsfördelning och fastställa krav på kommunens arbete med civil beredskap.

Omfattning

Riktlinjen omfattar Umeå kommunkoncern. Den kommunala koncernen består av kommunfullmäktige, kommunstyrelse, kommunens nämnder samt kommunägda bolag.

I delägda bolag och andra associationsformer verkar kommunen för att riktlinjen ska tillämpas i tillämpliga delar. Vad som är tillämpliga delar ska avgöras utifrån ägarförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt.

Avgränsning

Styrning av kommunens arbete med skydd mot olyckor, brottsförebyggande arbete, internt skydd/säkerhetsskydd, informationssäkerhet och skadeförebyggande arbete/försäkringar ingår inte i detta styrdokument utan regleras i separata styrdokument eller beslut.

¹ Ett försämrat säkerhetspolitiskt läge – konsekvenser för Sverige. 2022. Regeringskansliet, Utrikesdepartementet.

² Climate Change 2023 Synthesis Report. 2023. IPCC.

³ [Det svenska civila beredskapssystemet \(msb.se\)](https://www.msb.se). Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Styrning av kommunens arbete med civil beredskap

Kommunens ansvar i arbetet med civil beredskap regleras i flertalet lagar, förordningar och föreskrifter som gäller för hela eller delar av verksamheter eller sektorer inom kommunkoncernen.⁴

Kommunfullmäktiges styrning av arbetet med civil beredskap tar sig uttryck i tre styrdokument:

- *Policy för civil beredskap* som slår fast kommunövergripande principer och förhållningsätt för området.
- *Plan för civil beredskap* som beskriver övergripande mål, inriktning och åtgärder för perioden 2024–2026.
- *Riktlinje för civil beredskap* som beskriver roll- och ansvarsfördelning och fastställer krav på kommunens arbete med civil beredskap.

Ovanstående styrdokument fastställda av kommunfullmäktige kompletteras av kommunens reglemente för styrelse och nämnder samt ägardirektiv för de kommunala bolagen.

Ovanstående styrdokument ska vid behov konkretiseras och operationaliseras genom:

- verksamhetsplan/affärsplan per nämnd/bolagsstyrelse
- Fristående plan fastställd av fullmäktige/styrelse/nämnd för specifika områden

Policy för civil beredskap, Riktlinje för civil beredskap samt *Plan för civil beredskap 2024-2026* motsvarar tillsammans det styrdokument för civil beredskap som kommunfullmäktige ska anta i enlighet med gällande överenskommelse med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

⁴ [Gällande regler inom Krisberedskap och informationssäkerhet \(msb.se\)](#), [Gällande regler inom Civilt försvar \(msb.se\)](#), Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
[Förutsättningar för krisberedskap och totalförsvar i Sverige - Försvarshögskolan \(fhs.se\)](#)

Övergripande organisering av arbetet med civil beredskap i nämnder, bolag och kommunalförbund

Arbetet med civil beredskap konkretiseras i Umeå kommuns reglemente för nämnder och styrelse samt i generella och specifika ägardirektiv för kommunens bolag. För eventuella kommunalförbund ska ansvar regleras i förbundets stadgar och tillhörande avtal. Arbetet med civil beredskap ska integreras i och nyttja ordinarie styr- och ledningssystem.

Ansvarsfördelning i kommunens beredskapsarbete

Kommunfullmäktige har det yttersta politiska ansvaret för det beredskapsarbete som genomförs i kommunen. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att leda och samordna arbetet med civil beredskap. Kommunstyrelsen har ansvar och mandat att upprätta och fastställa kommunövergripande krisledningsplan samt kommunövergripande utbildnings- och övningsplan. Kommunstyrelsen kan överlåta uppgiften att upprätta och fastställa kommunövergripande krisledningsplan samt kommunövergripande utbildnings- och övningsplan till Stadsdirektör.

Ansvaret för nämnderna regleras i reglementet. Ansvaret för kommunala bolag regleras i generella och specifika ägardirektiv.

Samtliga nämnder och kommunala bolag har ansvar att inom sina respektive verksamheter bidra till att arbeta fram och förvalta en god förmåga till civil beredskap genom att delta i det övergripande och verksamhetsspecifika arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser och kontinuitetsplanering, krishanteringsplaner, övning- och utbildning samt utvärderingar.

Ansvarsfördelning vid hantering av samhällsstörningar

Krisledningsnämnden kan aktiveras vid extraordinära händelser och utgörs av ledamöter i kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott. Krisledningsnämnden har möjlighet att överta hela eller delar av nämndernas uppdrag. Krisledningsnämndens ansvar, mandat och former för aktivering samt avveckling regleras i reglemente för krisledningsnämnden.⁵

Vid höjd beredskap utgörs kommunens högsta ledning av kommunstyrelsen och kommunens förvaltningsorganisation övergår till krigsorganisation. Krigsorganisationen utgår från fredstida ansvars- och organisationsstruktur för hantering av samhällsstörningar och kommunen ska i den mån möjligt fortsätta bedriva all sin verksamhet, men prioritera samhällsviktig verksamhet utifrån kommunens och nationens skyddsvärden.

⁵ [Styrelse och nämnder, reglemente.pdf \(umea.se\)](#)

Kommunens organisering i arbetet med geografiskt områdesansvar

Kommunen har geografiskt områdesansvar på lokal nivå. Det innebär ansvar för inriktning, prioritering och samordning av tvärsektoriella insatser före, under och efter en samhällsstörning i sitt geografiska område.

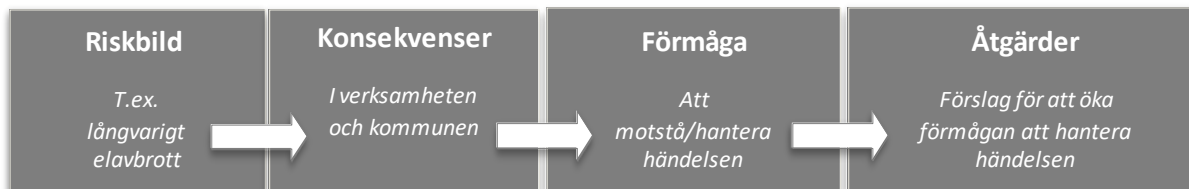
Arbetet med geografiskt områdesansvar ska vila på ordinarie strukturer för samverkan och informationsdelning. Ordinarie nätverk inom kommunen ska användas som stöd i arbetet, inklusive organisering av frivilliga resurser.

Kommunens övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys

Kommunen ska analysera vilka risker och hot som kan realiseras och hur dessa händelser påverkar kommunens skyddsvärden inom kommunens geografiska område. Resultaten ska utgöra planeringsförutsättningar i kontinuitetsplanering och annan beredskapsplanering.

Kommunens arbete med risk- och sårbarhetsanalys ska omfatta relevanta aktörer inom ramen för det geografiska områdesansvaret, det omfattar även kommunala bolag, privata aktörer och andra myndigheter. Fokus ska ligga på risker, hot, sårbarheter och förmågor inom kommunens gränser, men även analyseras utifrån ett större perspektiv på nationell och internationell nivå.

Den kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalysen baseras på tidigare genomförda analyser, inhämtning av underlag från kommunens olika verksamheter samt underlag och analyser från andra lokala, regionala och nationella aktörer. Hänsyn ska dessutom tas till utvärderingsunderlag från genomförda övningar samt erfarenheter och lärdomar från stora och små kriser. I detta arbete ska respektive verksamheters kritiska beroenden identifieras för att kunna upprätthålla sin verksamhet. Sedan ska riskbilder behandlas utifrån konsekvenser, förmåga och åtgärdsbehov vilket utgör underlag för vidare arbete med krisberedskap, se figur nedan.

Figur 1⁶

Vilka nämnder och kommunala bolag som ska delta i analysarbetet avgörs genom att identifiera kritiska beroenden och risker inom samhällsviktig verksamhet, med stöd av MSB:s vägledningar för RSA och samhällsviktig verksamhet. Alla nämnder är skyldiga att utarbeta Risk och sårbarhetsanalyser för sitt område om behov föreligger.

⁶ Risk- och sårbarhetsanalys 2023–2026. Umeå kommun